

# PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

# RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 386

## **Efektywność – rozważania nad istotą i pomiarem**

Redaktorzy naukowci

Tadeusz Dudycz

Grażyna Osbert-Pociecha

Bogumiła Brycz



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu  
Wrocław 2015

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska  
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz  
Łamanie: Małgorzata Czupryńska  
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania  
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa  
[www.pracnaukowe.ue.wroc.pl](http://www.pracnaukowe.ue.wroc.pl)  
[www.wydawnictwo.ue.wroc.pl](http://www.wydawnictwo.ue.wroc.pl)

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons  
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska  
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)



© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu  
Wrocław 2015

**ISSN 1899-3192**  
**e-ISSN 2392-0041**

**ISBN 978-83-7695-501-8**

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:  
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu  
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: [econbook@ue.wroc.pl](mailto:econbook@ue.wroc.pl)  
[www.ksiegarnia.ue.wroc.pl](http://www.ksiegarnia.ue.wroc.pl)

Druk i oprawa: EXPOL

## Spis treści

<b>Wstęp</b> .....	9
<b>Sławomir Czetwertyński:</b> Korzyści skali w gospodarce internetowej.....	11
<b>Marcin Flotyński:</b> The efficiency of stock market indices in Poland – the empirical evidence.....	27
<b>Daniel Gach:</b> Problematyka pomiaru efektywności układów partnerskich w biznesie.....	51
<b>Piotr Głowicki:</b> Przegląd rozwiązań w zakresie oceny efektywności szkoleń.....	64
<b>Józefa Gryko:</b> Elastyczność finansowa a zdolność do inwestycji w czasie kryzysu finansowego na przykładzie spółek publicznych w Polsce.....	78
<b>Marta Kluzek:</b> Efektywność ulg podatkowych sprzyjających innowacyjności w Polsce.....	89
<b>Dorota Kuchta, Anna Ślusarczyk:</b> Application of proactive and reactive project scheduling – case study.....	99
<b>Joanna Lizińska, Leszek Czapiewski:</b> Determinanty <i>underpricingu</i> w Polsce i na innych wybranych rynkach wschodzących.....	112
<b>Gabriel Łasiński, Łukasz Fil:</b> Multimedia jako czynnik podnoszący efektywność treningu sportowego szermierzy w opinii trenerów w Wielkiej Brytanii.....	126
<b>Grzegorz Łukasiewicz:</b> Zakres i skutki raportowania kapitału intelektualnego we współczesnych organizacjach.....	134
<b>Natalia Marska-Dzioba:</b> Efektywność wykorzystania zasobów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – wyniki projektu badawczego.....	151
<b>Joanna Mrowicka:</b> Efektywność leczenia antybiotykoterapii celowanej i empirycznej w leczeniu szpitalnym.....	175
<b>Bogdan Nogalski, Przemysław Niewiadomski:</b> Model racjonalnej decyzji implementacyjnej wytwórcy na rynku mechanizacji rolnictwa – koncepcja i zastosowanie.....	193
<b>Tomaz Norek:</b> Efektywność procesów innowacyjnych realizowanych przez polskie przedsiębiorstwa sektora MSP. Rezultaty badań empirycznych ...	209
<b>Jarosław Nowicki:</b> Budowanie i transfer wartości w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie – ujęcie sektorowe.....	230
<b>Grażyna Osbert-Pociecha:</b> Potrzeba zarządzania energią ludzi w organizacji jako uwarunkowanie wzrostu efektywności.....	245
<b>Radosław Pastusiak, Magdalena Jasiniak:</b> Wpływ SSE na sytuację ekonomiczną gmin.....	261

<b>Artur Prędko:</b> Analiza kosztowa polskich bibliotek publicznych za pomocą metody DEA oraz porównanie z wynikami uzyskanymi przy użyciu stochastycznej granicznej funkcji kosztu .....	276
<b>Artur Stefański:</b> Inwestycje przedsiębiorstw rodzinnych .....	297
<b>Edward Radośniński, Tomasz Karczyński:</b> Wpływ giełd światowych na notowania giełd Europy Środkowo-Wschodniej – analiza trendów i autokorelacji .....	306
<b>Witold Rekuć, Leopold Szczurowski:</b> Zmiany czynników podziału zasadniczej dotacji dydaktycznej w jednostce szkoły wyższej .....	317
<b>Katarzyna Tracz-Krupa:</b> Efektywność a skuteczność wykorzystania środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w perspektywie 2007-2013 w Polsce .....	329
<b>Grzegorz Urbanek:</b> Marka a zysk ekonomiczny przedsiębiorstwa na przykładzie wybranych spółek notowanych na GPW w Warszawie .....	343
<b>Sławomir Wyciślak:</b> Podejście systemowe jako źródło efektywności w działaniach organizacji .....	357

## Summaries

<b>Sławomir Czetwertyński:</b> Economies of scale in internet economy .....	26
<b>Marcin Flotyński:</b> Efektywność indeksów giełdowych w Polsce – ujęcie empiryczne .....	50
<b>Daniel Gach:</b> The problem of measuring the effectiveness of partnership in business .....	63
<b>Piotr Głowicki:</b> Training effectiveness assessment – solutions review .....	77
<b>Józefa Gryko:</b> Financial flexibility and corporate investment during financial crises based on public companies in Poland .....	88
<b>Marta Kluzek:</b> Effectiveness of tax reliefs supporting innovation in Poland. ....	98
<b>Dorota Kuchta, Anna Ślusarczyk:</b> Zastosowanie proaktywnego i reaktywnego harmonogramowania projektów – studium przypadku .....	111
<b>Joanna Lizińska, Leszek Czapiewski:</b> Determinants of IPO underpricing in Poland and other selected emerging markets .....	125
<b>Gabriel Łasiński, Łukasz Fil:</b> Multimedia as a factor raising fencers' effectiveness during sports training according to trainers from Great Britain ...	133
<b>Grzegorz Łukasiewicz:</b> Scope and impact of intellectual capital reporting in contemporary organizations .....	150
<b>Natalia Marska-Dzioba:</b> Efficient use of resources of the state fund for rehabilitation of disabled people (PFRON) – the results of the research project .....	174
<b>Joanna Mrowicka:</b> Effectiveness of antibiotic targeted and empirical therapy in hospital treatment .....	192

<b>Bogdan Nogalski, Przemysław Niewiadomski:</b> Model of a rational implementation decision of a manufacturer on the market of agricultural mechanisation – concept and application.....	208
<b>Tomasz Norek:</b> The effectiveness of innovative processes implemented by the SME companies in Poland. The results of empirical research.....	229
<b>Jarosław Nowicki:</b> Value building and value transfer in companies listed on the Warsaw Stock Exchange – sectoral approach.....	244
<b>Grażyna Osbert-Pociecha:</b> The need of management of people’s energy in the organization as a conditional increase in efficiency .....	260
<b>Radosław Pastusiak, Magdalena Jasiniak:</b> Impact of SSE on the economic situation of municipalities.....	275
<b>Artur Prędko:</b> Cost analysis of Polish public libraries with the DEA method and a comparison with results obtained by using the stochastic frontier cost function.....	296
<b>Artur Stefański:</b> Investments of family businesses .....	305
<b>Edward Radośniński, Tomasz Karczyński:</b> Impact of the world exchange markets on Eastern and Central Europe market’s quotations – analysis of trends and autocorrelations .....	316
<b>Witold Rekuć, Leopold Szczurowski:</b> Changes of basic educational subsidy factors distribution in a university unit.....	328
<b>Katarzyna Tracz-Krupa:</b> Efficiency and effectiveness of Human Capital Operational Program expenditure in the perspective of 2007-2013 in Poland.....	342
<b>Grzegorz Urbanek:</b> The Brand and economic profit of the company – the case of selected companies listed on the Warsaw Stock Exchange .....	356
<b>Sławomir Wyciślak:</b> The system approach as the source of efficiency in organization activities .....	365

**Marta Kluzek**

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

e-mail: marta.kluzek@ue.poznan.pl

---

## EFEKTYWNOŚĆ ULG PODATKOWYCH SPRZYJAJĄCYCH INNOWACYJNOŚCI W POLSCE

---

**Streszczenie:** Jednym z głównych narzędzi stosowanych przez wiele państw na świecie do pobudzenia inwestycji w badania i rozwój, realizowanych przez prywatne przedsiębiorstwa, stały się zwiększone zachęty podatkowe. Celem artykułu jest zaprezentowanie rozwiązań podatkowych stosowanych w Polsce w tym zakresie na tle innych państw i określenie ich efektywności. W Polsce nie istnieje strategia wspierania innowacyjności, a stworzony system zachęt do inwestowania w działalność badawczo-rozwojową nie jest atrakcyjny dla przedsiębiorstw. Obowiązująca ulga podatkowa na nowe technologie nie spełnia swojej funkcji, na co wskazuje stopień wykorzystania ulgi, poziom wydatków na działalność badawczo-rozwojową, a także miejsce w rankingach międzynarodowych, z których wynika, że Polska nadal jest jednym z państw o najmniej innowacyjnej gospodarce w Europie. Stąd wynika pilna potrzeba zmian i wdrożenia w tym obszarze bardziej adekwatnej do potrzeb polityki fiskalnej.

**Słowa kluczowe:** ulgi podatkowe, innowacyjność, B+R.

DOI: 10.15611/pn.2015.386.06

### 1. Wstęp

Obecnie o pozycji konkurencyjnej gospodarek krajowych na globalizującym się rynku międzynarodowym decydują w dużej mierze innowacje. Poziom innowacyjności państwa zależy od wzajemnych relacji pomiędzy przemysłem, nauką a rządem. Ten ostatni pełni funkcję regulatora w stosunku do nauki i przemysłu wobec niedoskonałości funkcji samoregulacyjnej rynku [Ciok 2009, s. 119]. Jednym z głównych narzędzi stosowanych przez wiele państw na świecie do pobudzenia inwestycji w badania i rozwój, realizowanych przez prywatne przedsiębiorstwa, stały się zwiększone zachęty podatkowe. Celem artykułu jest więc zaprezentowanie rozwiązań podatkowych stosowanych w Polsce w tym zakresie na tle innych państw i określenie ich efektywności. Przy czym efektywność będzie tutaj rozumiana jako istotność ulg podatkowych w kształtowaniu innowacyjności gospodarki.

Obecnie w warunkach polskich do budowania potencjału badawczo-rozwojowego w istotny sposób przyczyniają się dotacje unijne, ale perspektywa ich wykorzystywania jest ograniczona w czasie. Doświadczenia państw, które wprowadzały ulgi inwestycyjne wspierające innowacyjność, wskazują, że możliwość pozyskania dodatkowego finansowania na badania i rozwój stanowi znaczącą zachętę dla przedsiębiorstw do podejmowania aktywności w tym właśnie obszarze.

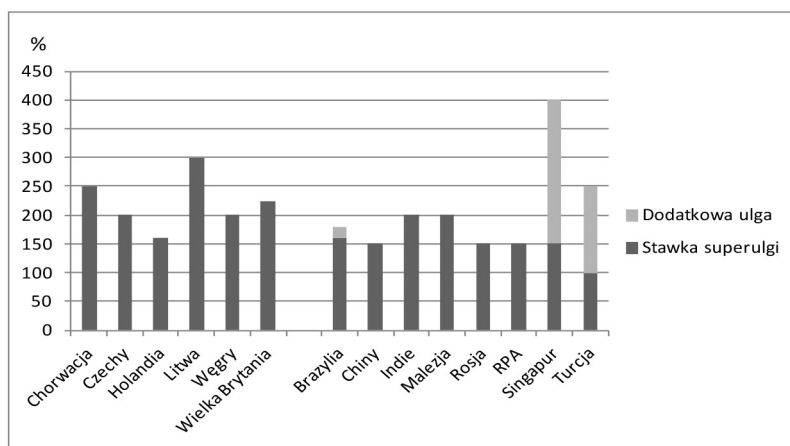
## **2. Zachęty podatkowe na działalność badawczo-rozwojową na świecie**

Realizacja polityki innowacyjnej państwa wymaga zastosowania odpowiedniego zestawu narzędzi. W państwach rozwiniętych można wyróżnić trzy rodzaje instrumentów: podażowe, popytowe oraz kształtujące otoczenie. Wśród tych ostatnich wymienić można środki prawne, administracyjne, finansowe itp. [Ciok 2009, s. 122]. Główne instrumenty finansowe wykorzystywane do wspierania działalności innowacyjnej to bezpośrednie finansowanie przez państwo działalności innowacyjnej realizowanej przez przedsiębiorstwa, w szczególności poprzez dotacje, pożyczki itp. oraz zachęty lub ulgi podatkowe, które mają skłaniać przedsiębiorstwa do podejmowania działalności innowacyjnej poprzez zmniejszenie obciążeń, jakie muszą ponosić.

Ulgi podatkowe są doskonałym narzędziem dla rządów państw, które zorientowane są na rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki rynkowej. Tego typu rozwiązania podatkowe, jako fragment większego systemu stanowiącego automatyczny stabilizator koniunktury gospodarczej, umożliwiają przedsiębiorstwom podejmowanie decyzji o zwiększaniu wydatków na działalność badawczo-rozwojową (B+R) bez zbędnej biurokracji. Mają one znaczący wpływ na skalę innowacyjności, gdyż redukują ryzyko związane z tą aktywnością podejmowaną przez przedsiębiorstwa. Badania mogą trwać lata i pochłaniać znaczne środki, a przedsiębiorca nigdy nie wie, jaki będzie ich ostateczny rezultat. Obecnie niemal 40 państw na świecie oferuje zachęty podatkowe na inwestycje w badania i rozwój, związane z szeroko rozumianymi działaniami, takimi jak doskonalenie procesów wytwórczych, integracja systemów oprogramowania itp. [Przegląd zachęt... 2014].

Zachęty dla podmiotów inwestujących w działalność B+R są zróżnicowane w zależności od państwa. Podstawą tych różnic są przede wszystkim: sposób naliczania zachęt, poziom oferowanych korzyści i pewność uzyskania realnej korzyści ekonomicznej. Niektóre państwa oferują wyjątkowo korzystne zachęty podatkowe i grantowe, bez specjalnych ograniczeń w zakresie np.: lokalizacji działalności badawczej, sposobu jej finansowania, posiadania praw własności intelektualnej. Inne proponują podstawowe zachęty ze znacznymi ograniczeniami dotyczącymi m.in. branż uprawnionych do ulg i dotacji, kosztów kwalifikowanych czy procedur aplikacyjnych. Większość preferencji jest tak skonstruowana, aby zachęcić do utrzymania pewnego poziomu intensywności działalności badawczo-rozwojowej, natomiast

pozostała ich część została wprowadzona z myślą o zwiększeniu inwestycji na B+R. W większości państw zachęty dotyczą kosztów operacyjnych, tj. wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały i surowce oraz kosztów usług zewnętrznych. Ponadto wiele z nich stosuje korzystniejsze rozwiązania podatkowe dla nowo powstałych przedsiębiorstw. Są również państwa stosujące tzw. superulgi, polegające na obniżeniu podstawy opodatkowania o kwoty przekraczające rzeczywiście poniesiony wydatki na B+R [Deloitte 2014].



**Rys. 1.** Państwa oferujące superulgi

Źródło: [Przegląd zachęt... 2014, s. 71].

Na rysunku 1 zostały oddzielnie zaprezentowane państwa członkowskie UE i państwa spoza Unii. Wśród wszystkich tych państw największe superulgi stosuje Litwa – aż 300%, przy czym do odliczenia kwalifikowane są wydatki poniesione przez przedsiębiorców prowadzących działalność badawczą oraz wydatki poniesione w celu nabycia technologii niezbędnych do badań przeprowadzonych w krajach EOG lub posiadających umowy podatkowe. Warto również zwrócić uwagę, że zostały tutaj zaprezentowane maksymalne wielkości ulg, ale dostęp do nich może być zróżnicowany przedmiotowo lub podmiotowo (np. w Chorwacji są cztery różne typy superulg dostępnych w zależności od rodzaju przedsięwzięcia, a w Wielkiej Brytanii superulgi dla małych i średnich przedsiębiorstw są większe niż dla tych dużych). W grupie państw spoza Unii są również takie, które stosują dodatkowe ulgi. W Brazylii przedsiębiorstwa mogą skorzystać z podwyższonej superulgi (o dodatkowe 20 punktów procentowych) w związku ze zwiększeniem liczby pracowników, a także realizacją wydatków związanych z patentami<sup>1</sup>. Turcja oferuje przyro-

<sup>1</sup> Z tej ostatniej opcji korzysta niewielu podatników, gdyż uprawnienie do niej nabywa się po zarejestrowaniu patentu.



stowe superulgi i zwolnienia z podatków związanych z zatrudnieniem pracowników, jak również rządowe dopłaty do składek na ubezpieczenia społeczne. Największe ulgi dodatkowe stosuje Singapur. Jest to dodatkowa ulga poza 100-procentowymi („ulga podstawowa”) i 50-procentowymi („ulga dodatkowa”) odliczeniami kosztów w związku z działalnością B+R. Dzięki tej uldze z tytułu pierwszych 400 tys. dolarów singapurskich kwalifikowanych wydatków na B+R przysługuje odliczenie wynoszące maksymalnie 400%.

Elastyczność rozwiązań podatkowych i stosunkowo niskie koszty administrowania nimi powodują, że są one stosowane przez większość państw Unii Europejskiej oraz państw Europy Środkowej. Te ostatnie stosują system łączący dotacje z agresywnymi zachętami podatkowymi.

### 3. Ulga na nowe technologie obowiązująca w Polsce

W Polsce nie istnieje strategia wspierania innowacyjności, a stworzony system zachęt do inwestowania w działalność badawczo-rozwojową nie jest atrakcyjny dla przedsiębiorstw. Istnieje możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych i w podatku dochodowym od osób fizycznych do 50% wydatków związanych z nabyciem nowej technologii w postaci wartości niematerialnych i prawnych. W przypadku osiągnięcia przez przedsiębiorstwo w danym roku straty, istnieje możliwość korzystania z ulgi przez trzy kolejne lata podatkowe [Ustawa z 15 lutego 1992 r., art. 18b; Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r., art. 26c]. Dodatkowe korzyści podatkowe są dostępne dla centrów badawczo-rozwojowych, czyli przedsiębiorstw o rocznych przychodach ze sprzedaży nie mniejszych niż 1,2 mln euro netto, których co najmniej 20% stanowią wpływy z innowacyjnej działalności. Podmioty takie mają możliwość dokonywania comiesięcznych odpisów w wysokości 20% przychodów na fundusz innowacyjności; zmniejszających podstawę opodatkowania [Ustawa z 30 maja 2008 r., art. 21].

Słabą stroną rozwiązań stosowanych w Polsce jest brak możliwości skorzystania z ulg w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo samodzielnie inwestuje w badania i rozwój. Koszty wewnętrznych badań, jak również koszty refundowane z innych źródeł pomocy publicznej nie kwalifikują się do ulgi podatkowej na nowe technologie. Dotychczas z ulg podatkowych na B+R w Polsce nie mogą korzystać przedsiębiorcy – osoby fizyczne rozliczający się liniowo czy ryczałtowo oraz podatnicy prowadzący działalność w specjalnych strefach ekonomicznych. Ponadto niski poziom wiedzy przedsiębiorców na temat ulg oraz bariery formalne stawiane przez ustawodawcę sprawiają, że zainteresowanie tymi rozwiązaniami w Polsce, pomimo już ich kilkuletniej historii, jest znikome [Kluzek 2013], o czym świadczą dane zawarte w tabelach 1 i 2.

Przez osiem lat funkcjonowania ulgi na nowe technologie liczba przedsiębiorstw funkcjonujących w formach kapitałowych, korzystających z tego rozwiązania, rosła, choć odsetek takich przedsiębiorstw trudno uznać za zadowalający. Rosły również

**Tabela 1.** Wykorzystanie ulgi na nowe technologie przez podatników podatku od osób prawnych w latach 2006-2013

Wyszczególnienie	Lata							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba podatników ogółem	276 169	288 263	312 356	327 292	343 165	357 067	378 964	400 944
Liczba podatników korzystających z ulgi podatkowej	12	19	26	25	33	97	94	75
Odsetek podatników korzystających z ulgi podatkowej (w %)	0,004	0,007	0,008	0,008	0,010	0,027	0,025	0,019
Kwota odliczenia ogółem (w tys. zł)	9 780	4 426	7 847	20 046	31 289	270961	439385	306724
Skutek budżetowy (w tys. zł)	1 858	841	1 491	3 809	5 945	51 483	83 483	58 278
Przeciętne odliczenie (w tys. zł)	815	233	302	802	948	2 793	4 674	4 090

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Ministerstwo Finansów 2014].

**Tabela 2.** Wykorzystanie ulgi na nowe technologie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w latach 2007-2013

Wyszczególnienie	Lata						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba podatników ogółem	1 319 244	1 363 252	1 529 594	1 622 965	1 655 466	1 622 816	1 695 957
Liczba podatników korzystających z ulgi podatkowej	117	11	15	398	250	42	31
Odsetek podatników korzystających z ulgi podatkowej (w %)	0,009	0,001	0,001	0,025	0,015	0,003	0,002
Kwota odliczenia ogółem (w tys. zł)	66	51	25	258	262	140	885
Przeciętne odliczenie (w tys. zł)	0,6	4,6	1,7	0,6	1,0	3,3	28,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Ministerstwo Finansów 2014].

kwoty odliczenia ogółem oraz przeciętne odliczenie realizowane przez pojedyncze przedsiębiorstwo. Niestety, rok 2013, w stosunku do rekordowego w horyzoncie analizy roku 2012, przyniósł pogorszenie tych notowań. W dużo mniejszym zakresie ulgę tę wykorzystywały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Większą liczbę podatników – osób fizycznych stosujących tę ulgę, w porównaniu z przedsiębiorstwami działającymi w formach kapitałowych, odnotowano jedynie w latach 2010-2011, podczas gdy w ostatnich dwóch latach analizy liczba ta spadła do 42 w 2012 roku i 31 w 2013. W latach 2007-2012 przeciętne odliczenie przypadające na jednego podatnika stosującego tę właśnie ulgę było marginalne. Pozytywnie należy jednak ocenić istotny wzrost przeciętnego odliczenia przypadającego na jednego podatnika w 2013 roku. Niestety, takiemu marginalnemu wykorzystaniu tej ulgi przez osoby fizyczne sprzyja wyłączenie z możliwości stosowania jej przez przedsiębiorców rozliczających się z podatku dochodowego od osób fizycznych według stawki liniowej. Przedsiębiorstwa prowadzone właśnie przez tych podatników osiągają przeciętnie wyższe dochody, niż te, z których dochody są rozliczane na zasadach ogólnych, i to właśnie one mają potencjał ekonomiczny do realizacji przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym.

Pomimo formalnego istnienia ulgi na nowe technologie, na tle innych państw Polska oferuje jeden z najniższych poziomów korzyści podatkowych przypadających na jednego dolara zainwestowanego w badania i rozwój [Kluzek 2013].

#### 4. Innowacyjność polskiej gospodarki

Innowacyjność przedsiębiorstw czy gospodarki można mierzyć za pomocą wielu mierników. Jednym z głównych tego typu wskaźników, choć nie jedynym, jest wielkość nakładów poniesionych na działalność innowacyjną.

Z opublikowanych przez GUS danych wynika, że w roku 2013 nakłady brutto na badania i rozwój (GERD<sup>2</sup>) w Polsce wyniosły ponad 14,4 mld zł. Względem 2012 roku oznacza to wzrost o 71 mln zł. Pomimo przyrostu w wartościach bezwzględnych ich udział w PKB spadł w porównaniu z 2012 rokiem i wyniósł 0,87%<sup>3</sup> (tabela 3).

Pozytywnym zjawiskiem w ostatnich latach jest jednak znaczący wzrost wydatków na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw (BERD<sup>4</sup>). W roku 2013 nakłady te przekroczyły 6,2 mld zł, co oznacza, że przez trzy lata nakłady przedsiębiorców na inwestycje tego typu wzrosły o 80%. Dzięki temu zwiększył się także udział przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych ogółem. W 2013 roku przekroczył on 43%

<sup>2</sup> GERD (*Gross Domestic Expenditure on R&D*) – całkowite nakłady wewnętrzne na badania i prace rozwojowe na terytorium kraju w danym okresie sprawozdawczym (przy czym nakłady wewnętrzne to nakłady finansowe poniesione w roku sprawozdawczym wyłącznie na działalność B+R wykonaną wewnątrz jednostki sprawozdawczej).

<sup>3</sup> Zalecany przez Radę Europejską poziom tego wskaźnika to 3% [Kluzek 2013].

<sup>4</sup> BERD (*Business Expenditures on R&D*) to fundusze finansujące prace badawczo-rozwojowe, których inwestorami kapitałowymi są organizacje przemysłowe.

(tabela 4). Zwiększanie nakładów na innowacje w kolejnych dwóch latach deklaruje blisko połowa przedsiębiorców, następne lata mogą więc przynieść jeszcze większe wzrosty [*Działalność badawcza...* 2014].

**Tabela 3.** Wskaźniki GERD i PKB w Polsce w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
GERD (w mln zł)	7 706	9 070	10 416	11 687	14 353	14 424
PKB (w mln zł)	1 275 508	1 361 850	1 437 357	1 553 582	1 615 894	1 662 052
Relacja GERD do PKB (w %)	0,60	0,67	0,72	0,75	0,89	0,87

Źródło: [*Działalność badawcza ...* 2013, 2014].

**Tabela 4.** Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według sektorów wykonawczych (w mln zł)

Sektory wykonawcze	Lata		
	2011	2012	2013
Przedsiębiorstw	3 521,6	5 341,1	6 291,2
Rządowy	4 035,8	4 012,9	3 869,8
Szkolnictwa wyższego	4 102,3	4 942,2	4 220,3
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	27,0	56,7	42,4
Ogółem	11 686,7	14 352,9	14 423,8

Źródło: [*Działalność badawcza ...* 2014].

Niestety, niewielka część tych wydatków została wykorzystana jako ulga podatkowa. W latach 2011-2012 relacja kwoty odliczenia od podstawy opodatkowania łącznie przez osoby fizyczne i osoby prawne w stosunku do nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową przez przedsiębiorstwa oscylowała około 8%, natomiast w 2013 roku spadła poniżej 5%.

Te niskie nakłady na B+R mają swoje odzwierciedlenie w różnego rodzaju rankingach<sup>5</sup>. Z corocznego rankingu przygotowanego przez Komisję Europejską *Innovation Union Scoreboard* wynika, że Polska jest jednym z państw o najmniej innowacyjnej gospodarce w Europie. Niżej od nas plasują się jedynie Bułgaria, Łotwa i Rumunia. Co prawda Polska osiągnęła postęp i z grupy „skromnych” trafiła do grona „umiarkowanych” innowatorów, ale jest to jedynie powrót do tej grupy po spadku odnotowanym w 2013 roku. Polska ze swoim wynikiem balansuje bowiem na pograniczu tych dwóch grup, ale warto podkreślić, że w porównaniu z poprzednim rankingiem poprawiła swoje wyniki w aż 12 ocenianych kryteriach (na 25),

<sup>5</sup> Nie najlepsze pozycje Polska zajmuje również w innych rankingach, np. w *OECD Science, Technology and Industry Scoreboard* czy *Global Competitiveness Report*.

w tym w jednym z najważniejszych kryteriów dotyczącym oceny aktywności przedsiębiorstw – wskaźniku BERD do PKB [*Innovation...* 2014].

Jednakże średnioroczne stopy wzrostu wskaźnika innowacyjności obliczone dla ośmioletniego okresu (2006-2013) niestety nie pozostawiają złudzeń – Polska odnotowała jeden z najniższych poziomów tego wskaźnika, tj. 0,9%, co przy niskim poziomie innowacyjności w ogóle może prowadzić tylko do pogłębiania się przepaści między Polską a europejskimi liderami innowacyjności. Największe tempo wzrostu wskaźnika innowacyjności zanotowały Portugalia (3,9%), Estonia (3,7%) i Łotwa (3,5%). Warto też zwrócić uwagę na wynik tego wskaźnika dla Litwy (2,6%), gdyż jest to państwo, które w ostatnich latach wyprzedziło Polskę w analizowanym rankingu i jednocześnie stosuje w UE największe superulgi [*Innovation...* 2014, s. 23].

## 5. Zakończenie

Konkurencyjność na rynkach globalnych jest warunkowana innowacyjnością. Państwa, które oferują zachęty na prowadzenie działalności B+R, postrzegane są jako atrakcyjne lokalizacje dla tworzenia i rozbudowy ośrodków badawczo-rozwojowych, a także rozprzestrzeniania działalności badawczej na inne kraje. Premie w podatku dochodowym z tytułu realizacji prac badawczych (tzw. superulgi) czy też uzyskiwania przychodów z tytułu sprzedaży licencji do opatentowanej wiedzy (Patent Box) zachęcają przedsiębiorstwa do podejmowania ryzyka badawczego w ramach prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.

Jedyną ścieżką, która może prowadzić do sukcesu rozwojowego Polski i umożliwić dołączenie do grupy państw zamożnych, jest ścieżka rozwoju oparta na innowacjach i wiedzy. Jednak główną przewagą konkurencyjną polskiej gospodarki nie są innowacje, ale nadal relatywnie niskie koszty pracy [Orłowski 2013]. W zatwierdzonym 8 kwietnia 2014 r. przez Radę Ministrów Programie Rozwoju Przedsiębiorstw do 2020 r., pojawiła się co prawda zapowiedź wprowadzenia nowej premii z tytułu prowadzenia projektów badawczo-rozwojowych, w miejsce aktualnej, faworyzującej nabycie praw do nowych rozwiązań opracowanych przez podmioty trzecie [Ministerstwo Gospodarki 2014], ale już wiadomo, że nie przełoży się to na konkretne rozwiązania podatkowe w 2015 roku. Wprowadzenie zmian legislacyjnych będzie bowiem możliwe dopiero po tym, jak Polska wyjdzie z procedury nadmiernego deficytu, którą została objęta w 2009 roku.

Do dyskusji o konieczności podnoszenia poziomu innowacyjności polskiej gospodarki włączył się również Prezydent RP. Prezydencki projekt ustawy o wspieraniu innowacyjności z 2015 roku zakłada m.in. zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych przedsiębiorstw inwestujących wyłącznie w innowacyjne przedsięwzięcia oraz wprowadzenie ulgi podatkowej na prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej w Polsce. Przedsiębiorcy, bez względu na wynik prowadzonych badań, mogliby odliczyć od przychodów 120% poniesionych nakładów badawczo-

-rozwojowych w przypadku dużych przedsiębiorstw oraz 150% w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw [*Prezydent: Po pierwsze innowacyjność* 2015].

Biorąc pod uwagę doświadczenia innych państw i propozycje zmian proinnowacyjnych ulg podatkowych w Polsce, warto przeprowadzić pogłębione badania, których efektem byłaby rekomendacja najlepszych rozwiązań w tym zakresie dla polskiej gospodarki.

## Literatura

- Ciok S., 2009, *Polityka rządu wobec wspierania działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej*, [w:] H. Dobrowolska-Kaniewska, E. Korejwo (red.), *Endo i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim w kontekście Dolnośląskiej Strategii Innowacji*, DAWG, Wrocław, s. 119-145, <http://www.dawg.pl/files/file/ksiazka6.pdf> (30.11.2014).
- Deloitte, 2014, <http://www2.deloitte.com/pl/pl.html> (30.11.2014).
- Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2012 r.*, 2013, GUS, Warszawa, [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl) (30.11.2014).
- Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2013 r.*, 2014, GUS, Warszawa, [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl) (30.11.2014).
- Innovation Union Scoreboard 2014*, European Commission, [http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf) (30.11.2014).
- Kluzek M., 2013, *Rozwiązania podatkowe wspierające innowacyjność*, Zarządzanie i Finanse, nr 2, z. 2, s. 149-160.
- Ministerstwo Finansów, 2014, [www.mf.gov.pl](http://www.mf.gov.pl) (30.11.2014).
- Ministerstwo Gospodarki, 2014, [www.mg.gov.pl](http://www.mg.gov.pl) (30.11.2014).
- Orłowski W.M., 2013, *Komercjalizacja badań naukowych w Polsce. Bariery i możliwości ich przelamania*, PwC, Warszawa, [http://www.pwc.pl/pl/zespol-pomocy-publicznej/publikacje/pwc\\_komercjalizacja\\_badan\\_naukowych.pdf](http://www.pwc.pl/pl/zespol-pomocy-publicznej/publikacje/pwc_komercjalizacja_badan_naukowych.pdf) (30.11.2014).
- Prezydent: Po pierwsze innowacyjność*, 2015, [http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/zgloszone/art\\_29,prezydent-po-pierwsze-innowacyjnosc.html](http://www.prezydent.pl/prawo/ustawy/zgloszone/art_29,prezydent-po-pierwsze-innowacyjnosc.html) (21.03.2015).
- Przegląd zachęt na działalność B+R na świecie w 2013 r.*, 2014, Deloitte, [http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl\\_PrzeglądZachetPodatkowychBR\\_2013.pdf](http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl_PrzeglądZachetPodatkowychBR_2013.pdf) (30.11.2014).
- Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 851 ze zm.
- Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.
- Ustawa z 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, Dz.U. nr 116, poz. 730 ze zm.

## **EFFECTIVENESS OF TAX RELIEFS SUPPORTING INNOVATION IN POLAND**

**Summary:** One of the main tools used by many countries in the world to stimulate investment in research and development carried out by private companies has become an increased tax incentive. The purpose of this article is to present solutions applied in Poland in this area compared to other countries and to determine their effectiveness. In Poland, there is virtually no strategy to promote innovation, and a system of incentives to invest in R&D is not attractive to businesses. Tax relief for new technologies does not fulfill its function, which is indicated by the degree of use of incentives, the level of spending on research and development, as well as a place in the international rankings, which show that Poland is still one of the countries with the least innovative economy in Europe. Hence the urgent need for the change and implementation of fiscal policy in this area which is more adequate to the needs.

**Keywords:** tax incentives, innovation, R&D.